

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V BRNĚ

TISKOVÁ ZPRÁVA

Nová kulturní památka na hranici Moravy a Rakouska

Brno, 12. června 2023

Z rozhodnutí Ministerstva kultury ČR byly v těchto dnech prohlášeny kulturní památkou hraniční most Hardegg-Čížov s budovou bývalé Finanční stráže ČSR. Obě stavby, důvěrně známé všem návštěvníkům Národního parku Podyjí se díky pohnutým dějinám okolní krajiny dochovaly v podobě, jakou získaly během prvních desetiletí 20. století. Most, tvořený ocelovou příhradovou konstrukcí, spočívající na pěti zděných kamenných pilířích, nahradil původní dřevěnou lávku v roce 1885. Železnou konstrukci vytvořila renomovaná vídeňská firma Ignaze Grindla, z jejíž projekční kanceláře vyšel například také skelet palmového skleníku v Schönbrunnu. V nezměněné podobě sloužil most svému účelu i po rozpadu monarchie do poloviny třicátých let 20. století, kdy zde ohrožený československý stát vybudoval tři menší pevnostní objekty vzor 37 a roku 1937 stanici finanční stráže, rovněž opatřenou lehkou fortifikací. Po anšlusu Rakouska nacistickým Německem byl přechod přes řeku Dyji zatarasen závorami a na českých loukách vznikly nepřístupné protitankové bariéry. Kvůli napjaté situaci v roce 1938 byl most podminován, což ovšem na přelomu září a října nezabránilo ozbrojeným složkám Freikorps k několika ozbrojeným útokům. Přepady přes Dyji byly ovšem vždy odraženy československými obránci pod velením strážmistra Karla Tojšla.

Po odstoupení pohraničí v důsledku Mnichovské dohody využívala budovu finanční stráže Říšská pracovní služba ženské mládeže, která zde provedla nevýznamné stavební úpravy. Po válce zde od roku 1951 sídlila šestá rota Pohraniční stráže Čížov. Budova byla nicméně využívána také jako rekreační objekt pro prominenty ozbrojených složek komunistického státu. V současnosti se nachází ve správě Národního parku Podyjí, který ji citlivě opravil.

Dobře dochovaná architektura stanice je dokladem vysoké úrovně „erárního“ stavitelství první Československé republiky. Architektonicky dobře řešená, funkční a esteticky pohledná stavba doplněná moderním „bastionem“ betonové pevnůstky společně tvoří mimořádně hodnotný historický objekt, který obstál v reálných bojích roku 1938. Budova finanční stráže s fortifikačním objektem představuje cennou památku na heroické úsilí ČSR vybudovat obranný val proti agresivitě nacismu a je tak cenným dokladem naší minulosti.

Prohlášením mostu a budovy za kulturní památku se splácí dluh této dlouho izolované části naší země a je zároveň příslibem dalšího rozšiřování turistického ruchu a objevování společné minulosti Moravy a Rakouska.

Kontakty:

Mgr. Aleš Homola, vedoucí odboru evidence, dokumentace a IS

Mgr. Michal Konečný, Ph.D., redaktor

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně je jedním ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ. Jeho úkolem je v Jihomoravském kraji naplňovat poslání odborné instituce památkové péče dané zejména zákonem o státní památkové péči, např. zpracovávat odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytovat konzultace a odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich

obnovách a sledovat stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště v Brně zpracovává návrhy na prohlášení věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, vede veřejně přístupnou knihovnu a vydává odborné publikace.